

LAUSUNTO

Väylävirasto

lausuntopalvelu.om@gov.fi

Asia

Lausunto Väyläviraston ohjelmakokonaisuudesta Lausuntopyynnön diaarinumero: VÄYLÄ/1206/Vv-04.00/2026

Väyläverkon tulevaisuuden näkymistä on saatavilla aikaisempaa selkeämmin tietoa uuden ohjelmakokonaisuuden myötä. Väyläviraston ohjelmakokonaisuuden muodostavat perusväylänpidon suunnitelma, suunnitteluohjelma, investointiohjelma ja ohjelmakokonaisuuden raportti, jotka toteuttavat valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa, eli Liikenne 12 -suunnitelmaa.

Väylävirasto pyytää avoimella lausuntopyynnöllä sidosryhmien näkemyksiä Väyläviraston ohjelmakokonaisuudesta vuosille 2026–2034 seuraavien kysymysten kautta:

1. Toteuttaako ohjelmakokonaisuus mielestänne parhaalla mahdollisella tavalla Liikenne 12 -suunnitelmassa sille asetettuja tavoitteita ja linjauksia?
2. Perusväylänpidon suunnitelma: onko perusväylänpitoon osoitetun rahoituksen käyttö priorisoitu perustellusti ja vaikutukset kuvattu ymmärrettävästi?
3. Suunnitteluohjelma: mitä suunnittelukohteita tulisi edistää lähivuosina? Mitä perusteluja näiden edistämiseksi on?
4. Investointiohjelma: miten muuttaisitte ohjelmaa seuraavan päivityksen yhteydessä sille määritetyn talouskehityksen puitteissa? Millaisia positiivisia vaikutuksia muutoksella saavutettaisiin?
5. Ohjelmakokonaisuus: miten koette sen, että Väyläviraston ohjelmat esitetään nyt yhtenä kokonaisuutena?
6. Miten muuten haluatte kommentoida ohjelmakokonaisuutta?

Paltamon kunnan lausunto:

- 1) Paltamon kunta pitää hyvänä, että Väyläviraston ohjelmakokonaisuus nojaa Liikenne 12 -suunnitelman tavoitteisiin: toimivuuteen, turvallisuuteen ja kestävyYTEEN. Samalla Paltamon kunta korostaa, että rahoituksen niukkuus näkyy ohjelmassa selvästi ja johtaa tilanteeseen, jossa osa tunnistetuista tarpeista jää toteutumatta
- 2) Nykyinen rahoitus- ja priorisointimalli ei turvaa Paltamon ja Kainuun saavutettavuutta, elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä eikä huoltovarmuutta. Perusväylänpito ja harvaan asuttujen alueiden yhteydet vaativat merkittävästi vahvempaa painoarvoa. Kuntien näkökulmasta erityisen huolestuttavaa on, että priorisointi painottaa vilkasliikenteistä

verkkoa ja suuria kaupunkiseutuja, jolloin harvaan asuttujen alueiden, kuten Kainuun, tarpeet jäävät vähemmälle huomiolle.

Vaikka priorisointiperusteet ovat ymmärrettäviä, vaikutusten arviointi jää puutteelliseksi erityisesti harvaan asuttujen alueiden osalta. Alempiasteisen tieverkon merkitys elinkeinoelämälle, kuljetuksille ja huoltovarmuudelle ei näy riittävästi rahoituksen painotuksessa. Rahoitustaso on kokonaisuudessaan liian alhainen nykyisen väyläverkon kunnon säilyttämiseksi

- 3) Lähivuosien suunnittelussa tulisi painottaa Kainuun tie- ja rataverkon pääyhteyksien kehittämistä sekä logistisia yhteyksiä Oulun, Kajaanin ja sisämaan välillä. Samalla on tärkeää parantaa alemman tieverkon kuntoa ja kantavuutta sekä turvata erikoiskuljetusreitit. Näiden hankkeiden edistäminen on perusteltua, sillä Kainuu on merkittävä metsä- ja energia-alan tuotantoalue, ja vihreän siirtymän investoinnit lisäävät raskasta liikennettä. Väyläverkon kunto vaikuttaa keskeisesti kuljetusten sujuvuuteen ja investointien toteutumiseen.
- 4) Investointiohjelmaa tulisi tulevaisuudessa päivittää painottaen vahvemmin harvaan asuttujen alueiden tarpeisiin sekä alemman tieverkon parantamiseen. Elinkeinoelämän kuljetustarpeet ja huoltovarmuus tulisi huomioida nykyistä paremmin. Tällaisilla muutoksilla saavutettaisiin parempi saavutettavuus, vahvistettaisiin alueellista yhdenvertaisuutta, alennettaisiin kuljetuskustannuksia ja edistettäisiin investointien toteutumista, erityisesti vihreän siirtymän hankkeissa.
- 5) Väyläviraston ohjelmien esittäminen yhtenä kokonaisuutena on myönteinen kehitys, sillä se parantaa läpinäkyvyyttä ja mahdollistaa eri toimenpiteiden keskinäisten vaikutusten tarkastelun. Samalla kokonaisuus tuo kuitenkin selvästi esiin rahoituksen niukkuuden ja priorisoinnin vaikutukset, jotka korostavat alueellista epätasapainoa.
- 6) Paltamon kunta korostaa, että nykyinen rahoitus- ja priorisointimalli ei turvaa Paltamon ja Kainuun saavutettavuutta eikä alueen investointien toteutumista. Alemman tieverkon rapautuminen, kuljetuskustannusten kasvu ja logististen yhteyksien heikkeneminen uhkaavat alueen elinvoimaa sekä koko maan huoltovarmuutta. Paltamo toimii keskeisenä logistisena solmukohtana. Valtion on varmistettava, että strategisesti tärkeät alueet pysyvät saavutettavina ja kilpailukykyisinä, mikä edellyttää vahvempaa panostusta perusväylänpitoon ja tasapuolisempaa alueellista priorisointia.